

Asia: VN/26111/2023

Tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistuksen koordinaatioryhmän väliraportti

TIETOSUOJAN YLEISSÄÄDÖKSET (EU:n yleinen tietosuoja-asetus ja tietosuojalaki)

Onko tietosuojan yleissäädösten yleisen tietosuoja-asetuksen tai tietosuojalain soveltamiseen koettu liittyvän haasteita tai epäselvyyksiä, jotka voisivat vaikeuttaa julkisen palvelun järjestämistä?

Kyllä

Jos on, minkälaisista haasteista tai epäselvyyksistä on tarkalleen ottaen kyse?

Poliisihallitus on tunnistanut tarpeen kansallisen tietosuojalain 4 §:n 1 momentin 2 kohdan tarkentamiselle. Kohdassa säädetään henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteesta silloin, kun käsittely on tarpeen ja oikeasuhtaista viranomaisen toiminnassa yleisen edun mukaisen tehtävän suorittamiseksi.

Lain esitöiden mukaan (HE 9/2018 vp, s.79) säännöksen tarkoituksena on mahdollistaa viranomaisten toimesta tapahtuva henkilötietojen käsittely silloin, kun oikeutta käsittelyyn ei voida suoraan johtaa viranomaista koskevasta tehtävä- ja toimivaltasäännöksestä eikä mahdollisesta yksityiskohtaisemmasta erityissääntelystä. Koska säännös edellyttäisi, että käsittely on tarpeen viranomaisen toiminnassa, säännös mahdollistaisi henkilötietojen käsittelyn, joka olisi asianmukaisesti perusteltua viranomaisen tehtävien ja toimivallan kannalta. Säännöksen esitöiden mukaan säännös kattaisi esimerkiksi henkilötietojen käsittelyn viranomaisten suunnittelu- ja selvitystehtävissä.

Poliisihallitus katsoo, että sääntelyä tulisi tarkentaa siltä osin, kun kyseessä on esimerkiksi viranomaisen suorittama henkilötietojen käsittely tietojärjestelmien kehitystyössä ja tietojärjestelmän toiminnallisuuden varmistamisessa. Tällä hetkellä on epäselvää, kattaako säännös henkilötietojen käsittelyn turvallisuuden varmistamiseksi tehtävän tietojärjestelmien kehitystyön. Nykyisellään useaa erityissääntelyä on tarkennettu tältä osin. Poliisihallitus esittää, että säännöksessä huomioitaisiin ne tietojärjestelmien tai palvelujen kehittämiseen liittyvät tehtävät, jotka edellyttävät henkilötietojen käsittelyä muussa kuin alkuperäisessä käyttötarkoituksessa viranomaistoiminnassa. Tätä tukee myös tiedonhallintalain tavoite siitä, että kansalaista koskevia tietoja ei palveluprosesseissa kysytä tarpeettomasti useaan kertaan, vaan viranomaisten hallussa

olevia tietoja hyödynnetään mahdollisimman laajasti tietosuoja ja oikeusturva huomioon ottaen, ja että kertaalleen kerättyä tietoa voitaisiin hyödyntää tehokkaammin.

Onko jonkin yleisen tietosuoja-asetuksen tai tietosuojalain säännöksen havaittu estävän viranomaisen tiedon liikkumisen tai julkisen palvelun järjestämisen tarkoituksenmukaisella tavalla? Onko tietosuojan yleissäädösten havaittu estävän tai rajoittavan tiedon tai henkilötietojen hyödyntämistä tai käsittelyä tarkoituksenmukaisella tavalla?

Kyllä

Jos on, mistä säännöksistä on tarkalleen ottaen kyse ja miten ne estävät tai rajoittavat tiedon käsittelyä?

Liikenne- ja viestintäministeriö on tekemänsä lainsäädännön kartoituksen pohjalta nostanut yksittäisenä asiana esille liikenteen ohjaus- ja hallintapalveluihin liittyen turvallisuuden ja infrastruktuurin ylläpitoa hoitavien viranomaisten tarpeen saada tietunnelien videotallenteita, joiden luovuttamisen perusteisiin liittyy epäselvyyttä tietosuoja sääntelystä johtuen (väliraportti s. 42). Poliisihallitus toteaa, että koska poliisilla on myös tarve saada kaupunkien ja kuntien kameravalvonnan välityksellä saatavia tietoja, asiaa olisi hyvä selkeyttää, jotta tulkintaeroja kameravalvonnan järjestämisestä ja näiden tietojen luovuttamisesta turvallisuusviranomaisille ei syntyisi. Tulkinnoilla videotallenteiden luovuttamisessa ja kameravalvonnan suorittamisessa on vaikutusta poliisin mahdollisuuteen hyödyntää kameravalvonnan tietoja toiminnassaan.

Poliisin näkökulmasta on tärkeää, että selkeytetään, miten kameravalvontaa on tarkoitus kehittää ja mahdolliset kameravalvontaan kohdistuvat rajoitukset tuotaisiin hyvissä ajoin poliisin tietoon. Mikäli kaupungin tai kunnan oikeutta kameravalvontaan rajattaisiin, jouduttaisiin myös luopumaan nykyisestä synergiaedusta. Tämä puolestaan tarkoittaisi sitä, että poliisilla olisi tarve tuottaa kameravalvontaa omiin tarpeisiinsa omalla kameravalvontainfrastruktuurillaan, mikä puolestaan tarkoittaisi uutta rahoitustarvetta, kehitystyötä ja hankintaa.

VIRANOMAISTEN HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYÄ KOSKEVA KANSALLINEN ERITYISSÄÄNTELY

Onko kansalliseen erityissääntelyyn, jossa on kyse viranomaisten suorittamasta henkilötietojen käsittelystä (mukaan lukien henkilötietojen luovuttamisesta), koettu liittyvän haasteita tai epäselvyyksiä?

Kyllä

Jos on, minkälaisista haasteista ja epäselvyyksistä on tarkalleen ottaen kyse?

Poliisia koskevan erityissääntelyn osalta on meneillään erillisiä sääntelyuudistuksia, joissa pyritään huomioimaan ne henkilötietojen käsittelyyn liittyvät haasteet, joita voimassa olevan erityislainsäädännön osalta on tunnistettu.

Sisäministeriössä on käynnissä lainsäädäntöhanke poliisin tiedonvaihtoa koskevan sääntelyn muuttamiseksi (SM046:00/2023). Hankkeen tehtävänä on arvioida poliisilain (872/2011) 4 ja 7 luvun ja poliisin henkilötietolain 3 ja 4 luvun kansallista tiedonvaihtoa koskevien säännösten muutostarpeet suhteessa voimassa olevaan yleislainsäädäntöön (mukaan lukien tiedonhallintalaki) ja poliisin nykyisen toimintaympäristön vaatimuksiin ja valmistella arvion pohjalta ehdotukset tarvittaviksi lainsäädäntömuutoksiksi.

Julkisuuslain ajantasaistamista koskevassa työryhmän mietinnössä (Oikeusministeriön julkaisuja 2023:32) on esitetty henkilötietojen käsittelyä koskevaa sääntelyä julkisuuslakiin esimerkiksi henkilötietojen luovuttamisen ja henkilötietojen käsittelyperusteen näkökulmasta. Poliisihallitus toteaa tässä yhteydessä, että tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistuksen yhteydessä olisi tarkoituksenmukaista tarkastella julkisuuslain ajantasaistamisen jatkovalmistelua ja mietinnöstä saatuja lausuntopalautteita, hyödyntää edellä mainittuja palautteita osana lainvalmistelua sekä yhteensovittaa julkisuuslain ja tietosuojalain kokonaisuudistusta koskeva lainvalmistelu sen lisäksi, että valmistelussa huomioidaan myös yleisen tietosuoja-asetuksen mahdollistama liikkumavara.

Onko kansallisen erityislainsäädännön henkilötietojen käsittelyä koskevien säännösten havaittu estävän tietojenvaihdon sellaisten viranomaisten (tai julkista hallintotehtävää hoitavien) välillä, jotka tarvitsevat tietoja lakisääteisten tehtäviensä hoitamista tai julkisen palvelun tarjoamista varten?

-

Jos on, mistä säännöksistä on tarkalleen ottaen kyse ja miten ne estävät viranomaisten välistä tietojenvaihtoa?

Poliisihallitus viittaa edellisessä kohdassa mainittuun sisäministeriössä käynnissä olevaan lainsäädäntöhankeeseen poliisin tiedonvaihtoa koskevan sääntelyn muuttamiseksi (SM046:00/2023). Poliisihallitus ei ole tunnistanut muita sellaisia kansalliseen erityissääntelyyn liittyviä haasteita tai epäselvyyksiä, jossa olisi kyse viranomaisten suorittamasta henkilötietojen käsittelystä, ja jotka vaikuttaisivat tietojenvaihtoon viranomaisten välillä.

Onko kansallisessa erityislainsäädännössä tunnistettu muita esteitä julkisen palvelun tarkoituksenmukaiselle järjestämiselle?

Kyllä

Jos kyllä, mistä säännöksistä on tarkalleen ottaen kyse ja miten ne estävät julkisen palvelun tarkoituksenmukaista järjestämistä?

Käytännön asiana Poliisihallitus nostaa esiin valtion toimitilastrategian, jonka mukaisesti viranomaiset siirtyvät yhä enemmän yhteisiin työympäristöihin ja yhteisiin asiointipisteisiin, joissa he käsittelevät tietosuojalainsäädännön piiriin kuuluvia asioita. Tietojen luovuttamista ja tietosuoja koskeva sääntely vaikeuttaa tällä hetkellä yhteisten työympäristöjen ja asiointipisteiden käyttöä, ja lainsäädännön muutostarpeita olisikin hyvä arvioida myös valtion toimitilastrategian näkökulmasta.

YLEISEN TIETOSUOJA-ASETUKSEN SALLIMAN KANSALLISEN SÄÄNTELYLIIKKUMAVARAN KÄYTTÖ

Onko yleisen tietosuoja-asetuksen sallimaa kansallista sääntelyliikkumavaraa käytetty tarkoituksenmukaisella tavalla viranomaisen tiedon liikkumisen tai julkisen palvelun järjestämisen näkökulmasta?

-

**Jos ei, tulisiko kansallista sääntelyliikkumavaraa käyttää enemmän?
Jos kyllä, miltä osin ja miten liikkumavaraa tulisi käyttää nykyistä enemmän julkisen palvelun järjestämisen näkökulmasta?**

Poliisihallituksella ei ole tähän kommentoitavaa.

Puuttuuko kansallisesta erityislainsäädännöstä säännöksiä, jotka mahdollistaisivat viranomaisten välisen tiedon liikkumisen siten, että julkinen palvelu voitaisiin järjestää tarkoituksenmukaisella tavalla. Jos kyllä, mistä puutteesta ja palvelusta on tarkalleen ottaen kyse?

Poliisihallitus viittaa edellä lausuttuihin seikkoihin koskien muun muassa poliisin henkilötietolain muutoksia.

Onko kansallisessa erityislainsäädännössä käytetty sääntelyliikkumavaraa tarpeettomasti? Jos on, miltä osin ja mistä säännöksistä on tarkalleen ottaen kyse?

Poliisihallituksella ei ole tähän kommentoitavaa.

YLEISET KOMMENTIT

Puuttuuko väliraportin liitteestä 1 lakeja, joita olisi hyvä arvioida kokonaisuudistuksen yhteydessä?

Poliisihallituksella ei ole tähän kommentoitavaa.

Muut kommentit

-

Korva Hanna-Mari
Poliisihallitus